

Lhenice 1283 - 2003

720 let od první písemné zmínky
v archívních pramenech

Český botanik Josef Krauskopf (1854 - 1937)

Herbáře - sbírky vysušených lisovaných rostlin bývaly běžnou pracovní pomůckou lékařů a přírodovědců už v 16. století, např. Jana Černého v roce 1517, nebo známějšího P. A. Mattioliho léta páně 1565. Nejstarším českým herbářem dodnes zachovaným v pražském Národním muzeu je sbírka J. F. Bečkovského z řádu křižovníků s červenou hvězdou, zakládaná po roce 1684. Téměř celé botanické bohatství naší země mohli Češi poprvé přehlédnout přesně v roce 1819, v knize bratří Preslů nazvané *Flora Čechica - Květena česká*.

Další velký podíl na floristickém výzkumu naší vlasti pak měla celá řada jednotlivců, věnujících této práci nesmírné úsilí v rámci České botanické společnosti, založené roku 1912. Mezi jmény osobností zaznamenaných u nálezů, sběru a popisu rostlin domácí květeny jižních Čech a Šumavy je nejen hrabě Kašpar Sternberg, RNDr. Cyril Purkyně - vnuk Jana E. Purkyně., prof. H. Schreiber z Volar, nebo ředitel měšťanky v Netolicích Rudolf Hampl (1860 - 1925), ale i dva rodáci ze Lhenic - prof. dr. Regina Míčková, která pracovala pro Městské muzeum ve vzdáleném Českém Těšíně a pedagog **Josef Krauskopf**. Jeho rodiči byli František Krauskopf (původem sedlák ze Svojníc u Strunkovic nad Blanicí) a Marie, rozená Gregorová. Jejich syn Josef nechal své srdce v Mladé Boleslavi, ale na Lhenice nezapomínal, jak dosvědčuje následující článek přírodovědce Václava Chána.

Josef Krauskopf - význačný český florista

Josef Krauskopf se narodil 9. března 1854 ve Lhenicích, kde měli jeho rodiče menší hospodářství spojené s hostinstvím. Po ukončení obecné školy, kterou navštěvoval z počátku v Lomci u Vodňan, později v Chelčicích a Vodňanech, odchází na tehdejší vyšší reální školu do Písku. Pro nebezpečnou oční chorobu přerušil v šesté třídě školu a studoval později na českém polytechnickém ústavu v Praze na oddělení pro technickou lučbu. Zde se stává žákem dr. A. Friče, se kterým spolupracuje i v pozdějších letech. Hospodářská krize, která v té době zasáhla průmysl, ohrozila i budoucnost studentů technických škol. Josef Krauskopf přerušil studium a rozhodl se věnovat učitelství. V r. 1874 vykonal zkoušku způsobilosti k vyučování na školách obecných na tehdejší c. k. ústavu ku vzdělávání učitelů v Soběslavi a v roce 1875 v Olomouci zkoušku způsobilosti k vyučování matematiky, přírodopysu a přírodopisu na obecných školách národních jakož i na školách občanských.

Prvým působištěm suplujícího učitele J. Krauskopfa se stává v r. 1874 měšťanská škola v Chrudimi. V roce 1876 je ustanoven učitelem na měšťanské škole v Mladé Boleslavi, v roce 1891 přeložen na nově zřízenou školu měšťanskou v Lysé nad Labem a ustanoven jejím prvním ředitelem. V roce 1905 se vrací zpět do Mladé Boleslavi jako ředitel měšťanské a s ní spojené obecné školy. V této funkci setrval J. Krauskopf až do roku 1919, kdy po 45 letech záslužné učitelské práce odešel do výslužby a přestěhoval se do Prahy. Dne 29. října 1937 v Praze zemřel a byl pohřben na Vinohradském hřbitově.

Na všech působištích si J. Krauskopf pečlivě všiml místní květeny. Nálezy rostlin z okolí Mladé Boleslavi a Lhenic dodal botanikovi J. Rohlenovi, který je zahrnul do svých *Příspěvků k floristickému výzkumu Čech*. S Rohlenou se seznámil již za pobytu v Lysé nad Labem, kde učili na stejné škole. V roce 1924 publikoval J. Krauskopf ve *Vědě přírodní* článek, týkající se zajímavé botanické lokality Radouč u Mladé Boleslavi. V témže časopise v roce 1926 a 1927 uveřejnil obsáhlý *Příspěvek ke květeně jižního Pošumaví*, v roce 1929 doplněný ještě dodatkem. Do příspěvku zahrnul nálezy rostlin z okolí rodných Lhenic, kam jezdil na letní pobyt. Lišejníků mladoboleslavského okolí se týká práce z roku 1930 otištěná ve vlastivědném sborníku *Boleslavan*. Dokladový materiál k nálezům J. Krauskopfa je uložen v herbářích Katedry botaniky přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Některé jeho nálezy z okolí Lhenic ověřili v poslední době Chán a Lukáš (1968).

Josef Krauskopf byl vynikajícím pedagogem. Na všech školách, kde působil, obohacoval školní sbírky učebními pomůckami z oboru přírodních věd, zejména řadou vlastních herbářů. Za tuto činnost obdržel řadu čestných uznání a diplomů. Byl však činný i ve spolkovém životě. Jako člen přírodovědeckého odboru při mladoboleslavském muzeu nashromáždil a vzorně upravil muzejní přírodovědecké sbírky. Dovedl nadchnout k intenzivní práci všechny členy odboru, jak uvádí Č. Novotný v článku *Z minulosti pojizerské floristiky* v r. 1960. Byl starostou pěveckého spolku Boleslavan. Zájem o hudbu Krauskopfa zavedl i na kůr mladoboleslavského kostela, kde se seznámil s hudebním skladatelem Antonínem Dvořákem. Činnost Josefa Krauskopfa, význačného českého botanika, byla bohatá a všestranná. Pro výzkum flóry jižních Čech jsou důležité všechny jeho výše uvedené práce.

Za vyhledání přiložené fotografie vděčím mladoboleslavským archivářům a muzejníkům, kteří dnes pečují o část dokladů, která se vztahují ke Krauskopfově působení v jejich kraji a napsali mi:

... sdělujeme, že učitel Josef Krauskopf byl skutečně zajímavou osobností a v našem archivu se k jeho osobě zachovaly některé písemnosti. V Boleslavi byl ředitelem školy do r. 1919, kdy odešel na odpočinek, dožil v Praze, tam také zemřel. Starostou spolku Boleslavan byl v letech 1908 - 1909 a v meziválečném období publikoval své práce ve zdejších vlastivědném časopise Boleslavan. Fotografie JK se však v našich fondech bohužel nedochovala. O její vyhledání se ještě můžete pokusit dotazem přímo u spolku Boleslavan - je dosud činný a své materiály nám tedy zatím nepředal.

S pozdravem Mgr. Jan Šimonek, ředitel Státního okresního archivu v Mladé Boleslavi a PhDr. Alena Benešová.

Dobrý den, ... Josef Krauskopf u nás působil jako definitivní učitel na měšťanské dívčí škole. V letech 1891 - 1905 byl ředitelem měšťanské školy v Lysé nad Labem, kde organizoval hudební život a vedl pěvecký spolek. Pak se jako ředitel měšťanky vrátil do Mladé Boleslavi, r. 1924 odešel na odpočinek a zbytek života strávil v Praze Strašnicích, kde zemřel. Od mládí se zajímal o botaniku a entomologii, shromáždil rozsáhlé sbírky motýlů, brouků a hmyzu a také velké množství herbářů. Jeho preparáty získaly řadu ocenění. Využívaly je jednak školy, ve kterých působil a rovněž jím založený místní Přírodovědecký klub. Pro školní výuku také vyráběl modely hub a jakési biologické scény (např. "na mrtvém ptáku"). Uspořádal desítky přednášek, naučných vycházek a exkurzí. Velmi se také věnoval hudbě, ovlivněn v mládí přátelstvím s hudebním skladatelem, sbormistrem a učitelem Františkem Hruškou. Sám hrál na violu v několika komorních souborech. Byl spoluzakladatelem a dirigentem mladoboleslavského filharmonického družstva a se svými žáky připravil také několik divadelních představení. Jeho fotografii v muzejních sbírkách bohužel nemáme, ale naskenovali jsme pro vás portrét z vlastivědného sborníku Boleslavan.

S pozdravem PhDr. Luděk Beneš, ředitel Muzea Mladoboleslava

Literatura k osobnosti Josefa Krauskopfa:

- Chán V. - Lukáš J., Příspěvek ke květeně prachatické části Předšumaví. Sborník Jihočeského muzea, České Budějovice, Přírodní vědy, 8, s. 219 - 57, 1968
- Novotný Č., Z minulosti pojizerské floristiky. Mladoboleslavské muzeum, sborník s. 6 - 11, 1960
- Chán V., Josef Krauskopf - význačný český florista. Sborník Jihočeského muzea, České Budějovice. Přírodní vědy, 14, s. 111 - 112, 1974
- Klášterský - Hrabětová - Duda: Botanikové na českém a moravskoslezském území od nejstarších dob. Zprávy Čs. Společnosti pro dějiny věd a techniky, 14 - 15, Praha 1970

Připravil Miloslav Trnka